

Bedömning av statslöshet som en del av en persons identitet

RS/003/2023

Fastställelsebeslut: RA/017/2023			Version 1.0
Beslutsdatum: 2023-03-27			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2023-03-27			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

1. Bakgrund, syfte och avgränsning	3
2. Definition av statslöshet.....	4
3. Utredning och bedömning.....	5
3.1 Förvärvande av medborgarskap	6
3.1.1 Härstamnings- och territorialprincipen	7
3.1.1.1 Förvärv av medborgarskap genom en förälder	7
3.2 Beviskrav och bevisbörda	8

1. Bakgrund, syfte och avgränsning

Det finns ingen definition av uttrycket statslös i svensk nationell rätt.¹ Det finns inte heller någon gemensam vägledning för hur bedömningen av om en person är statslös ska gå till. Det saknas också regler om vilket underlag eller vilket beviskrav som ska krävas för att slå fast att en person är statslös.² Sverige har heller inget särskilt förfarande³ för bestämmandet av statslöshet och det fattas inget särskilt beslut om att en person är statslös.⁴ Bedömningen av statslöshet kan alltså inte överklagas särskilt. Begreppet förekommer dock både i utlänningslagen (2005:516) och i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.⁵

När en person ansöker om asyl eller uppehållstillstånd på annan grund måste Migrationsverket som huvudregel, i samband med att identiteten bedöms, ta ställning till om personen har ett medborgarskap.⁶ En sådan bedömning kan resultera i att personen bedöms som statslös. Statslösheten kan även ha betydelse när det gäller beviljande av resedokument.⁷ I samband med att en person anmäler eller ansöker om svenskt medborgarskap måste Migrationsverket också ta ställning till om personen är statslös, eftersom statslösheten i sig kan medföra generösare villkor.⁸

Frånvaron av närmare bestämmelser och styrning kring statslöshet kan skapa inkonsekvens i bedömningen av om en person är statslös.⁹ Inte bara internt på Migrationsverket, utan även mellan myndigheter.¹⁰ På Migrationsverket förekommer bl.a. registreringar att personer är statslösa, men även att en persons medborgarskap är okänt eller under utredning.

¹ UNHCR har gett kritik till Sverige att vi saknar en definition, se bl.a. [UNHCR recommendations to Sweden on strengthening refugee protection in Sweden, Europe and globally](#), 16 september 2022, avsnitt 2.6. s. 6.

² Jfr [UNHCR \(2016\). Mapping statelessness in Sweden](#), s. 75.

³ På Island har man t.ex. ett särskilt förfarande en s.k. stateless determination procedure för att fastställa om en person är statslös. Om en person bedöms som statslös i en sådan procedur blir bedömningen bindande för andra myndigheter och det fattas ett särskilt beslut om statslösheten som sådan. Att en person är statslös innebär också att personen kan beviljas ett uppehållstillstånd på grund av statslösheten. Jfr artikel 39 i [isländsk utlänningslag](#). Jfr även [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons](#), 30 June 2014.

⁴ UNHCR rekommenderar att Sverige inför en stateless determination procedure, se [UNHCR recommendations to Sweden on strengthening refugee protection in Sweden, Europe and globally](#), 16 september 2022, avsnitt 2.6. s. 6 f.

⁵ Se t.ex. 4 kap. 1 § tredje stycket, 4 kap. 2 § tredje stycket, 4 kap. 4 § utlänningslagen samt 6 och 8 § lagen om svenskt medborgarskap.

⁶ Enligt praxis anses i ärenden om svenskt medborgarskap identiteten bestå av sökandens namn, födelseid och, som huvudregel, medborgarskap (prop. 1997/98:178 s. 15). Samma definition gäller i ärenden om uppehållstillstånd grundat på anknytning (se MIG 2011:11) samt i asylärenden (jfr MIG 2014:1).

⁷ Jfr 4 kap. 4 § utlänningslagen.

⁸ En statslös person behöver t.ex. bara 4 års hemvist i Sverige, i stället för 5 år enligt 11 § lagen om svenskt medborgarskap.

⁹ Jfr [UNHCR \(2016\). Mapping statelessness in Sweden](#), s. 75.

¹⁰ Skatteverket är en sådan annan myndighet. Skatteverket ska t.ex. registrera i folkbokföringsdatabasen att en person har utländskt medborgarskap. Skatteverket kan registrera personen med ett eller flera utländska medborgarskap eller att personen är statslös. Jfr 1 § folkbokföringslagen (1991:481) och 2 kap. 3 § första stycket 8 lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

Migrationsverket saknar en gemensam process och bestämmelser för att fastställa statslöshet. Det finns heller inga gemensamma bestämmelser om bevisning. Syftet med det rättsliga ställningstagandet är att definiera uttrycket statslös och ge vägledning kring hur bedömningen av statslöshet ska gå till när en persons identitet utreds.

Det rättsliga ställningstagandet kommer inte att ge vägledning kring individuella bedömningar om statslöshet utifrån olika länders medborgarskapslagstiftningar och inte heller frågor om statslöshet som är direkt kopplade till bedömningen av en persons eventuella skyddsbehov i en asylprocess.

2. Definition av statslöshet

En viktig utgångspunkt i svensk lagstiftning och i praxis på medborgarskapsområdet är undvikandet av statslöshet¹¹ samt att alla har rätt till ett medborgarskap^{12, 13}. Det är också utgångspunkten i flera internationella konventioner¹⁴ som Sverige åtagit sig att följa.¹⁵ Sverige har tillträtt 1954 års FN-konvention angående statslösa personers rättsliga ställning¹⁶ (nedan kallad konventionen). Konventionen innehåller en definition av uttrycket ”statslös person”:

I denna konvention avses med uttrycket >>statslös person>> den som ej av någon stat med tillämpning av dess lagstiftning anses såsom dess medborgare.¹⁷

Definitionen anses utgöra internationell sedvanerätt.¹⁸ Konventionen omfattar endast de som är *de jure* statslösa, dvs. statslösa på grund av lag. *De facto* statslösa, personer som har ett medborgarskap men som inte står under medborgarskapslandets beskydd, omfattas inte av konventionen.¹⁹

Som tidigare har nämnts saknar svensk nationell rätt en definition av uttrycket statslös, men Migrationsverket tillämpar definitionen i 1954 års konvention.

I 6 § lagen om svenskt medborgarskap finns en särskild bestämmelse om förvärv av svenskt medborgarskap för statslösa barn födda i Sverige.²⁰

¹¹ Prop. 1999/2000:147 s. 15 och 35.

¹² Se artikel 15 i [FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna](#) och artikel 4 i 1997 års europeiska konvention om medborgarskap (SÖ 2001:20).

¹³ Den mest centrala internationella överenskommelsen är 1961 års FN-konvention om begränsning av statslöshet (SÖ 1969:12). Av artikel 1.1 a i konventionen framgår att en konventionsstat ska bevilja en på dess territorium född person medborgarskap om denna annars skulle bli statslös.

¹⁴ Jfr artikel 7 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), artikel 15 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt ingressen och artiklarna 4 och 6 2 p. i 1997 års europeiska konvention om medborgarskap (SÖ 2001:20).

¹⁵ Prop. 1999/2000:147 s. 35.

¹⁶ SÖ 1965:54.

¹⁷ Artikel 1.1 i 1954 års statslöshetskonvention.

¹⁸ [FN:s folkrättskommission, Draft Articles on Diplomatic Protection with commentaries, 2006](#), s. 48 f.

¹⁹ Prop. 1964:179 s. 4 och 11.

²⁰ I 7 § första stycket 2, 8 § andra stycket och 11 § 4 b lagen om svenskt medborgarskap finns även särskilda villkor för statslösa.

I förarbetena uttalas att bestämmelsen bara blir tillämplig om det *står klart* att barnet verkligen är statslöst och att barn där medborgarskapet är *okänt* inte omfattas av bestämmelsen.²¹ Barnen måste också vara ofrivilligt statslösa dvs. utan egen, eller föräldrarnas förskyllan. Vissa länder²² har t.ex. bestämmelser om befrielse från medborgarskap som innebär att en person kan ansöka om att bli befriad från sitt medborgarskap. Att ett barn genom ett enkelt förfarande kan få medborgarskap i ett land, t.ex. genom föräldrarnas registrering av barnets födsel hos utländsk behörig myndighet, påverkar dock inte identitetsbedömningen av om ett barn ska anses statslöst eller inte.²³ Dessa förarbetsuttalanden ska vara utgångspunkten i Migrationsverkets bedömningar om statslöshet, när statslösheten i sig måste *styrkas*.²⁴

I en situation där en person själv, eller genom sina vårdnadshavare (om personen är ett barn), har av sagt sig sitt medborgarskap och alltså personligen ”gjort” sig statslös genom egen förskyllan, är personen fortsatt att anse som statslös enligt definitionen i 1954 års konvention.²⁵ Däremot ska personen, utifrån ovanstående förarbetsuttalanden²⁶, inte åtnjuta de privilegier som statslösa har i lagen om svenskt medborgarskap.²⁷ En sådan person skulle t.ex. vara tvungen att uppfylla kravet på fem års hemvist i Sverige, i stället för det lägre kravet om fyra år som gäller för statslösa, för att kunna bli svensk medborgare efter ansökan.²⁸

3. Utredning och bedömning

Statslöshet i sig kan vara av avgörande betydelse för den enskilde och det är därför viktigt att en persons eventuella statslöshet utreds ordentligt.²⁹ Om vi inte utreder statslösheten tillräckligt noggrant kan en person t.ex. gå miste om att bli svensk medborgare.³⁰ I varje enskilt ärende måste det ske en individuell bedömning av om en person är statslös och i den utredningen bör bl.a. sökandens lämnade uppgifter, handlingar och annan skriftlig bevisning bedömas samt relevant landspecifik medborgarskapslagstiftning granskas.

Som ett första led i bedömningen av om en person är statslös måste utredas om personen har ett medborgarskap.³¹ I en sådan bedömning blir personens anknytning till ett land, eller flera länder särskilt viktig.

²¹ Prop. 1999/2000:147 s. 38 f.

²² Som ett exempel kan nämnas att Sverige har regler om befrielse om medborgarskap. Ett beslut om befrielse kan dock inte meddelas om personen därigenom skulle bli statslös, jfr 15 § andra stycket lagen om svenskt medborgarskap.

²³ Prop. 1999/2000:147 s. 75.

²⁴ Jfr avsnitt 3.2.

²⁵ Jfr [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 51.

²⁶ Prop. 1999/2000:147 s. 75.

²⁷ Jfr 6 § samt 11 § som uppställer krav på 4 års hemvist i stället för 5 år för en statslös person.

²⁸ Jfr 11 § 4 b resp. 4 c lagen om svenskt medborgarskap.

²⁹ Se även avsnitt 3.2.

³⁰ Jfr 6 § lagen om svenskt medborgarskap som innebär att ett statslöst barn fött i Sverige kan bli svensk medborgare om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här.

³¹ I [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 84 finns en icke uttömmande lista över bevis som kan vara relevanta i bedömningen av statslöshet.

Bedömningen är begränsad till det land, eller de länder som personen har en relevant anknytning till, t.ex. genom födsel i ett land, föräldrars medborgarskap eller tidigare hemvist.³² Det kan därför vara relevant att känna till grundläggande principer om framför allt *förvärvande* av medborgarskap. Det är dock viktigt att ha med sig att vissa länder även tillämpar regler om *förlust*³³, *befrielse*³⁴ och/eller *återkallelse* av medborgarskap under vissa förutsättningar. Att en person har förlorat³⁵ eller befriats från sitt medborgarskap, eller fått det återkallat skulle alltså kunna innebära att en person är statslös, trots att personen tidigare varit medborgare i ett land.³⁶

Att en person är halvvägs genom ett ansökningsförfarande om medborgarskap innebär inte att personen har ett medborgarskap. Detsamma gäller en person som genom ett enkelt förfarande skulle kunna bli medborgare i ett land. På samma sätt kan inte heller en person som befinner sig i ett förfarande för att bli befriad från sitt medborgarskap sägas vara statslös.³⁷

Sammanfattningsvis kan det finnas flera omständigheter som kan ha påverkat en persons medborgarskap och det är viktigt att utreda vilka sådana omständigheter som är aktuella i varje enskilt ärende där en persons statslöshet ska bedömas.

3.1 Förvärvande av medborgarskap

Hur ett medborgarskap förvärvas bestäms av olika länders medborgarskapslagstiftningar³⁸. Ett medborgarskap kan t.ex. förvärvas automatiskt vid födseln³⁹, genom adoption⁴⁰ eller genom föräldrars äktenskap⁴¹. Ett medborgarskap kan även förvärvas efter beslut genom t.ex. en ansökan om att bli medborgare i ett visst land. Vissa länders medborgarskapslagstiftning innebär även att medborgarskapet överförs från den ena personen till den andra genom äktenskap.⁴²

Om det finns ett beslut om medborgarskap i ett land bör bedömningen sällan bli komplicerad. Det kan dock bli mer problematiskt när det gäller att ta ställning till om ett automatiskt förvärv har skett, och/eller om något har inträffat sedan dess som gör att personen numera är statslös t.ex. genom förlust eller återkallelse.

³² Se [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 18.

³³ Jfr t.ex. förlust genom preskription i 14 § lagen om svenskt medborgarskap.

³⁴ Jfr t.ex. 15 § lagen om svenskt medborgarskap.

³⁵ I Sverige finns bestämmelser om förlust av svenskt medborgarskap i 14 § lagen om svenskt medborgarskap. Det svenska medborgarskapet kan dock aldrig förloras om förlusten skulle leda till att personen blir statslös (fjärde stycket), andra länder kan dock ha andra bestämmelser som gör att personen blir statslös.

³⁶ Jfr [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 25.

³⁷ Jfr [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 50.

³⁸ Det förekommer att länder inte följer sin medborgarskapslagstiftning ordagrant och det kan därför bli nödvändigt att göra en bedömning av om en person verkligen är statslös trots att lagstiftningen i aktuellt land ger uttryck för att personen är medborgare i landet. I en sådan situation bör bevisbördan ålitta den sökande, jfr med vad som sägs i avsnitt 3.2 nedan. Jfr även [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 23 och 24.

³⁹ Jfr 2 § lagen om svenskt medborgarskap.

⁴⁰ Jfr 4 § lagen om svenskt medborgarskap.

⁴¹ S.k. legitimering. Jfr t.ex. den tidigare gällande 4 § i lagen om svenskt medborgarskap samt p. 2 övergångsbestämmelserna till lagen om svenskt medborgarskap (SFS 2014:481).

⁴² Jfr t.ex. Irans medborgarskapslagstiftning, artikel 976 p. 6 i [The Civil Code of the Islamic Republic of Iran](#).

3.1.1 Härstamnings- och territorialprincipen

Det brukar talas om två principer vid automatiskt förvärvande av medborgarskap, dels härstamningsprincipen⁴³ och dels territorialprincipen⁴⁴. Härstamningsprincipen innebär att föräldrarnas medborgarskap är avgörande för vilket medborgarskap ett barn får. Territorialprincipen i sin tur innebär att ett barn får medborgarskap i det land där det föds.⁴⁵ Bedömningen av om ett barn blivit medborgare i ett land genom härstamningsprincipen torde många gånger vara mer komplicerad, eftersom det handlar om en bedömning av om en förälder kan anses ha fört över sitt medborgarskap till sitt eller sina barn.

När ett medborgarskap förvärvas automatiskt utfärdas normalt inga dokument som en del av en sådan process. I sådana situationer kan dock ett födelsebevis många gånger agera bevis på var en person är född och vem eller vilka som är personens föräldrar. Dessa uppgifter tillsammans med relevant medborgarskapslagstiftning kan sedan utgöra bevis på att personen har förvärvat medborgarskap i ett land.⁴⁶

Gemensamt för båda ovanstående principer är att det är viktigt att utreda hur aktuell medborgarskapslagstiftning såg ut när barnet föddes, eftersom det är vid den tidpunkten medborgarskapet i regel förvärvas automatiskt.

3.1.1.1 Förvärv av medborgarskap genom en förälder

Om vi ska göra en bedömning av om ett barn har förvärvat utländskt medborgarskap från en förälder är det viktigt att utreda om föräldraskapet gäller i föräldrarnas medborgarskapsland och om det följer av landets lagar att barnet förvärvar medborgarskap från föräldern.⁴⁷

Det kan enligt landets lagar ha betydelse vilken typ av föräldraskapsrelation det är fråga om. Till exempel att barnet enligt landets lagar förvärvar medborgarskap från sin mor, men inte från sin far, eller tvärtom. Det kan också ha betydelse om föräldrarna är gifta eller inte och om äktenskapet i så fall gäller i det aktuella landet. I vissa länder⁴⁸ anses t.ex. barn födda utom äktenskap inte ha någon far, även om det finns en utpekad man som påstås vara biologisk far till barnet. Barnet kan i ett sådant fall inte förvärva den utpekade faderns medborgarskap.

Om barnet inte förvärvar medborgarskap i föräldrarnas medborgarskapsland kan barnet vara statslöst, trots att barnets föräldrar inte är det. I en situation när vi inte vet om föräldraskapet är fastställt eller föräldern inte kan visa att barnet har förvärvat medborgarskap i ett land, är det inte klarlagt⁴⁹ att barnet är statslöst.

⁴³ Kallas även nationalitetsprincipen eller "jus sanguinis, blodets rätt".

⁴⁴ Kallas även domicilprincipen eller "jus soli, markens rätt".

⁴⁵ Sandesjö och Björk, Medborgarskapslagen, Med kommentarer, fjärde upplagan, s. 24.

⁴⁶ Jfr [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 35.

⁴⁷ Det skulle t.ex. i en situation när ett barn är fött i Sverige och där föräldrarna har gift sig här i landet, kunna bli aktuellt att utreda flera frågor. Om det av föräldrarnas medborgarskapslands lag framgår att barn födda inom äktenskap förvärvar medborgarskap från sin mor måste först utredas huruvida det andra landet erkänner kvinnan som mor till barnet. Det måste också utredas om det svenska äktenskapet erkänns. Först därefter kan konstateras om barnet förvärvat medborgarskap från modern.

⁴⁸ T.ex. [Somalia](#) och [Syrien](#).

⁴⁹ Jfr prop. 1999/2000:147 s. 38.

Barnet skulle faktiskt kunna ha ett medborgarskap, trots att det inte är visat.⁵⁰ I en sådan situation är medborgarskapet snarare *okänt*.

3.2 Beviskrav och bevisbörda

Det har tidigare nämnts att bedömningen av om en person är statslös kan bli aktuell i samband med att en person ansöker om asyl, uppehållstillstånd på annan grund, eller svenskt medborgarskap. Fråga kan uppstå vilket beviskrav som gäller och vem det är som har bevisbördan för ”statslösheten”.

Enligt praxis består identiteten av sökandens namn, födelsetid och som huvudregel, medborgarskap.⁵¹ Enligt Migrationsverkets bedömning ska definitionen av identitet inte utesluta ”statslöshet” som en del av identitetsbegreppet. Att en person är statslös och alltså saknar ett medborgarskap är en precis lika viktig del av en persons identitet som att personen har ett medborgarskap i ett visst land.

Beviskravet för asylsökande är att identiteten ska göras *sannolik*.⁵² I ärenden om uppehållstillstånd på annan grund⁵³ och i ärenden om svenskt medborgarskap⁵⁴ är kravet däremot att identiteten som huvudregel⁵⁵ ska vara *styrkt*. I anmälningsärenden om svenskt medborgarskap som inte har något krav på styrkt identitet, men där statslösheten i sig är eller kan vara avgörande⁵⁶ för förvärvet av svenskt medborgarskap, ska beviskravet också vara *styrkt*.⁵⁷ Ett beslut om svenskt medborgarskap är nämligen oåterkalleligt⁵⁸ och kan aldrig återkallas oavsett grund, vilket gör att ett högt ställt beviskrav är nödvändigt. Regeringen har i detta sammanhang betonat att det är av största vikt, för att i möjligaste mån undvika att svenskt medborgarskap beviljas p.g.a. falska uppgifter, att beslut om svenskt medborgarskap föregås av en noggrann utredning av bl.a. en persons identitet.⁵⁹

I en situation när en person inte når upp till de beviskrav som ställs och därigenom varken kan styrka, eller göra sitt medborgarskap eller sin statslöshet sannolik, får personens medborgarskap bedömas som *okänt*.⁶⁰

Att beviskraven varierar i olika sammanhang beroende på ärendeslag kan innebära att en person bedöms som statslös i en situation, t.ex. i en asylprocess där beviskravet är sannolikt, men att statslösheten sedan utreds igen i ett ärende om svenskt medborgarskap där statslösheten i stället ska styrkas. Det är en oundviklig konsekvens av hur lagstiftningen ser ut och hur praxis har utvecklats.

⁵⁰ Jfr dock med vad som sägs om olika beviskrav i avsnitt 3.2.

⁵¹ Jfr prop. 1997/98:178, s. 15 (svenskt medborgarskap), MIG 2011:11 (anknytning), och MIG 2014:1 (asyl).

⁵² Jfr rättsligt ställningstagande om sannolik identitet i asylärenden, RS/031/2021 och MIG 2007:12.

⁵³ Jfr prop. 1997/98:178, s. 10, prop. 2005/06:72 s. 68 f., MIG 2011:11, MIG 2012:1 samt MIG 2016:6 som handlar om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

⁵⁴ 11 § 1 lagen om svenskt medborgarskap.

⁵⁵ Vid familjeåterförening ska en proportionalitetsavvägning göras när den sökande inte kan styrka sin identitet för att avgöra om en bevislättning kan vara motiverad med innebörden att identiteten ska göras sannolik. Jfr RS/037/2021.

⁵⁶ Jfr 6 §, 7 § första stycket 2, 8 § andra stycket och 11 § 4 b lagen om svenskt medborgarskap

⁵⁷ Jfr prop. 1999/2000:147 s. 38 f. där det framgår att det ska *stå klart* att barnet är statslöst. Se även avsnitt 2 ovan.

⁵⁸ Se 2 kap. 7 § regeringsformen.

⁵⁹ Prop. 1994/95:179 s. 57.

⁶⁰ Jfr med vad som sägs i avsnitt 3.1.1.1 ovan.

Även om beviskraven ser annorlunda ut ska vi sträva mot att statslösheten blir ordentligt utredd från början, så att olika bedömningar av statslösheten på Migrationsverket undviks i allra högsta grad.

Normalt är det den som ansöker om en förmån som ska bevisa att förutsättningarna är uppfyllda.⁶¹ Utgångspunkten är alltså att det är den sökande som har bevisbördan för att hon eller han är statslös. I nuvarande situation är det fråga om att bevisa en så kallad negativ omständighet, att sökanden *inte* är medborgare i ett land. I en sådan situation, med de svårigheter som är förenade med att bevisa ett "icke-existerande" av medborgarskap, bör utredningsskyldigheten avseende personens statslöshet vara delad mellan Migrationsverket och den sökande. Det innebär att det åligger både Migrationsverket och den enskilde att samla in och värdera alla bevis för att fastställa statslösheten.⁶² Migrationsverket ska leda utredningen och se till att nödvändigt material kommer in.⁶³ Det innebär bl.a. att verket kan behöva ge den sökande anvisningar om vilken kompletterande utredning som behövs⁶⁴, men även att verket får överväga om det är lämpligare att inhämta utredningen på annat sätt, t.ex. genom landinformation i Lifos.⁶⁵ Det räcker t.ex. inte att en person uppger att hon eller han är statslös.

I svensk rätt tillämpas *fri bevisprövning*, vilket innebär att det inte finns någon begränsning kring vilka bevismedel som får användas, eller vilket bevisvärde en viss bevisning ska ha.⁶⁶ Rätten får i princip fritt bedöma värdet av den bevisning som finns i målet och några regler för vilket värde ett visst bevismedel ska ha jämfört med andra finns inte.⁶⁷ All bevisning som finns i ett ärende ska därför beaktas och en individuell bedömning ska göras i det enskilda ärendet.

⁶¹ Jfr MIG 2007:45 I och II. En annan princip för att avgöra vem det är som har den subjektiva bevisbördan, när det inte framgår av den aktuella författningen, är att den som har lättast att få fram bevisningen har bevisbördan. Jfr även rättsligt ställningstagande om beviskravet i anknytningsärenden, RS/030/2021 samt rättsligt ställningstagande om sannolik identitet i asylärenden, RS/031/2021. Se även MIG 2007:24, MIG 2007:40 samt MIG 2019:2 som avser ärenden om svenskt medborgarskap.

⁶² Jfr [UNHCRs Handbook on Protection of Stateless Persons, 30 June 2014](#), p. 88-89.

⁶³ Jfr 23 § förvaltningslagen (2017:900) samt det rättsliga ställningstagandet om beviskravet i anknytningsärenden RS/030/2021.

⁶⁴ Jfr MIG 2007:24, MIG 2007:40 samt MIG 2019:2 som avser ärenden om svenskt medborgarskap.

⁶⁵ Jfr 6-9 § förvaltningslagen.

⁶⁶ Jfr prop. 1997/98:178 s. 8 samt de rättsliga ställningstagandena RS/030/2021 och RS/031/2021.

⁶⁷ Jfr 35 kap. 1-5 §§ rättegångsbalken (1942:740) och 30 § förvaltningsprocesslagen (1971:291).